

Nieuwsbrief onderzoek Jeugd, Zorg en Sport

Januari 2017

Het onderzoeksproject Jeugd, Zorg en Sport van Wageningen University, FlexusJeugdplein, Rotterdam Sportsupport, het Kenniscentrum Sport en de gemeente Rotterdam richt zich op sport als middel in de jeugdzorg. Via deze zesde nieuwsbrief brengen we je op de hoogte van de ontwikkelingen binnen dit onderzoeksproject. In deze nieuwsbrief komen vier onderwerpen aan bod: 1) de stand van zaken van het project; 2) de resultaten van het vragenlijstonderzoek naar de relatie tussen sportdeelname en de persoonlijke ontwikkeling van kwetsbare jongeren; 3) de resultaten van het onderzoek naar factoren voor een succesvolle samenwerking tussen jeugdzorg en sport; 4) een bijdrage van International Sport Alliances over hun werkzaamheden; en 5) resultaten uit een samenwerking met Stichting Life Goals.

Stand van zaken van het project Jeugd, Zorg en Sport

Het onderzoek Jeugd, Zorg en Sport startte drie jaar geleden met de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is het effect van sportdeelname op het toekomstperspectief van jongeren in de jeugdzorg en hoe komt dit effect tot stand?
2. Hoe kunnen de jeugdzorg en de sportverenigingen samen de kans vergroten op positieve effecten van sportdeelname door kwetsbare jongeren?

De afgelopen drie jaar hebben we verschillende activiteiten ondernomen om deze vragen te beantwoorden. Zo hebben we interviews gehouden onder sportcoaches om te kijken op welke manier zij les geven aan kwetsbare jongeren en hoe zij daarmee tot een positieve ontwikkeling van deze jongeren kunnen komen. Daarnaast namen we interviews af met kwetsbare jongeren om te kijken hoe zij zelf hun sportdeelname ervaren. Op het gebied van de samenwerking tussen jeugdzorg- en sportorganisaties onderzochten we wat factoren zijn voor een structurele en succesvolle samenwerking.

In de afgelopen drie jaar hebben we ook vragenlijsten afgenomen bij kwetsbare jongeren om te kijken of sportdeelname samenhangt met een positieve ontwikkeling van deze jongeren. De 283 jongeren die in de eerste ronde een vragenlijst hebben ingevuld, hebben in de zomer van 2016 een tweede vragenlijst ontvangen. In totaal hebben 187 jongeren ook deze tweede vragenlijst ingevuld. Dat betekent dat we voldoende deelnemers hebben om naar de relatie tussen sportdeelname en de ontwikkeling van de jongeren te kunnen kijken. In deze nieuwsbrief delen we de resultaten van dit onderzoek.

We sluiten het laatste jaar van het project Jeugd, Zorg en Sport af met een casusstudie in Rotterdam. De hoofdvraag van deze casestudie is welke processen en gebeurtenissen ertoe hebben geleid dat bij de gemeente Rotterdam samenwerking tussen de jeugdsector en de sport op de beleidsagenda is komen te staan. Daarbij kijken we twee decennia terug in de tijd om te zien hoe de verbinding tussen jeugdzorg en sport in Rotterdam is ontstaan.

Achtergrond onderzoek

Eén van de vragen binnen het onderzoeksproject Jeugd, Zorg en Sport is of sportdeelname van kwetsbare jongeren een positieve relatie heeft met de persoonlijke ontwikkeling van deze jongeren. Vooraf was de verwachting dat jongeren door het sporten verschillende vaardigheden kunnen opdoen die ze in hun verdere leven ook kunnen gebruiken, bijvoorbeeld bij het behalen van hun schooldiploma of het vinden van een baan. Je kunt hierbij denken aan het leren omgaan met tegenslagen, het stellen van doelen, het versterken van het doorzettingsvermogen en het vergroten van het reflectief vermogen. Daarnaast was de verwachting dat sportdeelname bij kwetsbare jongeren leidt tot een vermindering van probleemgedrag en een toename in pro-sociaal gedrag. Met pro-sociaal gedrag bedoelen we bijvoorbeeld dat jongeren elkaar helpen en ondersteunen.

Methode

Om bovenstaande vraag te beantwoorden hebben we vragenlijsten afgenomen bij kwetsbare jongeren in de leeftijd van 12-23 jaar. Kwetsbare jongeren worden gekenmerkt door (tijdelijke) problemen in het opgroeien waardoor ze op verschillende sociale terreinen achterlopen of problemen ervaren, bijvoorbeeld op school, thuis of in de wijk. Iedere jongere kreeg twee vragenlijsten voorgelegd waarbij de tweede vragenlijst 6 maanden na de eerste werd afgenomen. De vragenlijsten bevatten vragen over vaardigheden, probleemgedrag, ervaren gezondheid en sportgedrag.

Om iets te kunnen zeggen over de relatie tussen sportdeelname en de persoonlijke ontwikkeling van jongeren hebben we alle jongeren die deelnamen aan de vragenlijsten verdeeld in drie groepen:

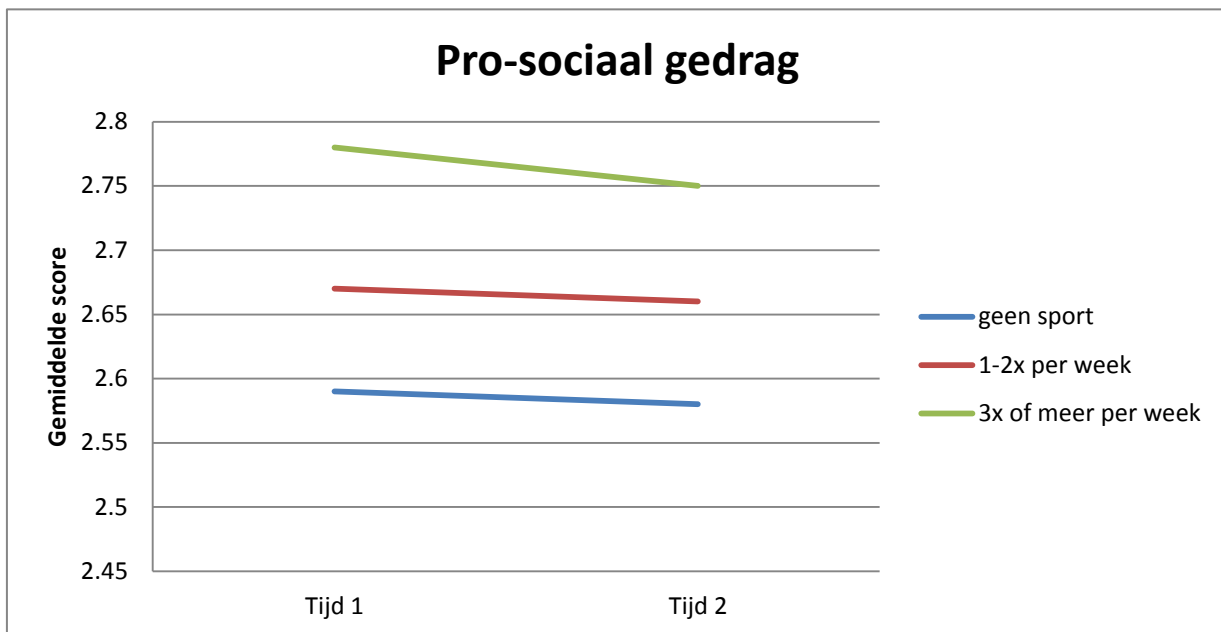
1. Niet gesport: deze jongeren hebben in de 6 maanden tussen de twee vragenlijsten niet gesport
2. Matig gesport: deze jongeren hebben in de 6 maanden tussen de twee vragenlijsten gemiddeld 1 of 2 keer in de week gesport
3. Intensief gesport: deze jongeren hebben in de 6 maanden tussen de twee vragenlijsten gemiddeld 3 keer of vaker in de week gesport

Resultaten

Verschillen tussen de sport-groepen

Jongeren die behoren tot de groep die intensief sport doen het op een aantal punten significant beter dan jongeren die niet sporten. Jongeren die intensief sporten rapporteren bijvoorbeeld meer pro-sociaal gedrag (zie grafiek 1), betere schoolprestaties, een betere gezondheid en een hoger welzijn. Jongeren die intensief sporten gaan ook beter om met problemen en tegenslagen dan jongeren die niet sporten. Een vergelijkbare trend zien we voor probleemgedrag waarbij jongeren die intensief sporten minder probleemgedrag lijken te vertonen dan de niet sportende jongeren. We vonden geen verschil in de vaardigheden plannen, monitoren, doorzetten en reflecteren tussen die jongeren die intensief sporten en die jongeren die niet sporten.

Dan is er nog de vraag of het voor de persoonlijke ontwikkeling van de kwetsbare jongeren in ons onderzoek iets uitmaakt of ze matig sporten of intensief sporten. We vinden dat jongeren die matig sporten het beter doen dan jongeren die niet sporten op de volgende punten: omgaan met problemen en tegenslagen, schoolprestaties en gezondheid. Voor deze drie uitkomstmaten zien we ook dat jongeren die intensief sporten het nog beter doen dan jongeren die matig sporten.

Grafiek 1. Verschillen tussen die drie groepen op pro-sociaal gedrag.

Persoonlijke ontwikkeling in de tijd

We hebben ook gekeken of niet-sportende, matig-sportende en intensief-sportende jongeren zich verschillend ontwikkelden in de 6 maanden tussen de twee momenten waarop zij de vragenlijsten invulden. We hebben bijvoorbeeld gekeken of jongeren die sporten in 6 maanden meer vaardigheden hebben ontwikkeld. We vinden echter geen significante aanwijzingen dat de jongeren die sporten zich beter ontwikkelen dan jongeren die niet sporten.

Conclusie

Deze studie is de eerste die over een langere periode een grote groep kwetsbare jongeren heeft gevolgd. De resultaten laten zien dat jongeren die intensief sporten het op een aantal punten beter doen dan jongeren die niet sporten: pro-sociaal gedrag, schoolprestaties, gezondheid, welzijn, en omgaan met problemen en moeilijkheden. Echter, op basis van dit deelonderzoek kunnen we geen uitspraken doen over de causale relatie tussen sportdeelname en de persoonlijke ontwikkeling van kwetsbare jongeren. Dit betekent dat we niet kunnen zeggen of sportdeelname leidt tot een positieve persoonlijke ontwikkeling, omdat het mogelijk is dat de jongeren die al beter presteren op school ook eerder intensief gaan sporten. De resultaten geven wel een indicatie dat sport een positieve rol kan spelen in de persoonlijke ontwikkeling van kwetsbare jongeren.

Resultaten: Onderzoek naar factoren voor een succesvolle samenwerking tussen jeugdzorg en sport

De nieuwsbrief van juni 2016 bevatte een samenvatting van de bevindingen uit 23 interviews met Buurtsportcoaches, jeugdhulpverleners en mensen van sportverenigingen die betrokken zijn bij samenwerking tussen jeugdzorg en sport. De geïnterviewden noemden de volgende vijf factoren die belangrijk zijn voor de samenwerking: (1) voortbouwen op bestaande en goede persoonlijke relaties, (2) een positieve houding van jeugdzorgprofessionals over wat sportdeelname kan betekenen voor de ontwikkeling van de kwetsbare jongeren, (3) dat de samenwerking onderdeel is van het beleid van de betrokken organisaties, (4) de kennis, vaardigheden en werkwijze van de deelnemers aan de samenwerking, en (5) dat een professional de leiding heeft over de samenwerking. Uit de interviews bleek verder dat in verschillende fases van de samenwerking verschillende factoren belangrijk zijn voor het succes van de samenwerking. Zo blijken bestaande contacten vooral belangrijk in de opstartfase, en blijkt een professionele 'leider' belangrijk in drie verschillende fasen: de opstartfase, de uitvoeringsfase en de borgingsfase.

De hierboven genoemde interviews geven vooral informatie over factoren die bijdragen aan een succesvolle uitvoering van de samenwerking. Via een case studie die we momenteel uitvoeren zoomen we in op de opstartfase. We beschrijven welke actoren (bijvoorbeeld personen en organisaties) en processen (bijvoorbeeld nieuw landelijk beleid en nieuwe ideeën vanuit de samenleving) op welke manier een rol hebben gespeeld bij het op de beleidsagenda komen van samenwerking tussen jeugdzorg en sport in de gemeente Rotterdam.

International Sports Alliance (ISA)

ISA is een non-profit organisatie die zich inzet voor een betere toekomst van jongeren door sport. In veel ontwikkelingslanden en (post-)conflictgebieden krijgen jongeren onvoldoende kansen om zich te ontwikkelen tot actieve burgers in stabiele, florierende gemeenschappen. ISA investeert in de positieve ontwikkeling van deze jongeren en stelt hen op die manier in staat hun eigen potentieel te benutten. Hierdoor kunnen zij een stap zetten in hun eigen ontwikkeling en een bijdrage leveren aan de bloei van hun gemeenschap. ISA gebruikt sport omdat dit bij uitstek een middel is om jongeren – vanuit een achterstandspositie – te activeren en hen waardevolle vaardigheden aan te leren.

Samen met haar partners ontwikkelt en implementeert ISA educatieve sportprogramma's voor jongeren in ontwikkelingslanden en (post-)conflictgebieden. Verder organiseert ISA trainingen en uitwisselingen voor mensen uit partnerlanden en Europa – in het bijzonder tussen studenten en tussen professionals. Zo start op 6 februari 2017 in 's-Hertogenbosch de training *Positive Youth Development Through Community Sports*. Daarnaast verstrekt ISA Nederlandse onderwijsinstellingen educatief materiaal en voorlichting. Bovendien biedt ISA studenten de mogelijkheid om werkervaring op te doen en in een dynamische wereld zijn er ook mogelijkheden om afstudeeronderzoek te doen binnen de organisatie.

Op dit moment is een van de afstudeeronderzoeken gericht op het Sport for Development 2016-2020 programma, waarvan ISA penvoerder is. Het afstudeeronderzoek zal zich richten op hoe de monitoring, evaluatie en learning (ME&L) strategie verbeterd kan worden. De ME&L strategie is ingebouwd om leren te stimuleren, het programma te verbeteren en bij te dragen aan de kwaliteit van toekomstige SfD initiatieven.

Zie voor meer informatie de website www.isa-youth.org of neem contact op met Ward Karssemeijer via w.karssemeijer@isa-youth.org.

Begin dit jaar benaderde Stichting Life Goals de onderzoekers van Jeugd, Zorg en Sport met de vraag of wij iets konden betekenen in de evaluatie van de sportprogramma's die Stichting Life Goals aanbiedt. Gezien de raakvlakken tussen Stichting Life Goals en het Jeugd, Zorg en Sport project, zijn wij deze samenwerking graag aangegaan. Hieronder volgt eerst een korte uitleg over Stichting Life Goals en vervolgens de eerste resultaten uit het onderzoek.

Stichting Life Goals helpt kwetsbare mensen, zoals dak- en thuislozen, vluchtelingen, verslaafden, zwerfjongeren, tienermoeders en ex-gedetineerden, via sport weer mee te doen in de maatschappij. Dat doen ze o.a. door middel van twee sportprogramma's: de Dutch Street Cup en de Dutch Trainee Cup. De Dutch Street Cup is een nationaal voetbalcompetitie voor kwetsbare mensen die hier 1 á 2 keer per week in teamverband voor trainen. Deelnemers aan de Dutch Street Cup en de Dutch Trainee Cup komen veelal via een zorginstelling bij een lokale sportvereniging terecht waar ze onder begeleiding van een maatschappelijke sportcoach ook 1 á 2 keer per week sporten. Van deze laatste groep deelnemers wordt verwacht dat ze naast het sporten ook vrijwilligerswerk voor de sportvereniging doen en/of aan het einde van het traject lid worden van de sportvereniging. Drie maal per jaar vinden er Life Goals evenementen plaats. Hier komen de programma's samen voor een sportieve dag met eten, muziek en natuurlijk samen sporten.

Ongeveer driemaal per jaar vindt er met alle deelnemers aan de programma's een individuele evaluatie plaats. De coach vult dan samen met de deelnemer een vragenlijst in. De vragen gaan over hoe het op dat moment is gesteld met de gezondheid, zelfbeeld, emotionele stabiliteit, sociale vaardigheden, zelfredzaamheid, thuis/werksituatie en vrijetijdsbesteding van de deelnemer. De evaluaties zijn voor zowel de coach als deelnemer bedoeld als feedback op de ontwikkeling van de deelnemer. Het doel van het onderzoek in samenwerking met Jeugd, Zorg en Sport is om te zien of deelnemers een positieve ontwikkeling op de gemeten domeinen laten zien over de tijd.

In het onderzoek zijn de gegevens van 89 deelnemers geanalyseerd die minimaal twee keer aan een evaluatie hebben deelgenomen en bij wie er dus iets gezegd kan worden over veranderingen over de tijd. De voorlopige resultaten laten een vooruitgang zien op alle bestudeerde domeinen (gezondheid, zelfbeeld, emotionele stabiliteit, sociale vaardigheden, zelfredzaamheid, thuis/werksituatie en vrijetijdsbesteding). De positieve veranderingen verschillen, op een enkele uitzonderingen na, niet per geslacht, leeftijd, het type programma (Dutch Street Cup versus Dutch Trainee Cup) en de tijdsduur tussen de twee evaluatiemomenten. De deelnemers maken dus een positieve ontwikkeling door binnen de programma's die Stichting Life Goals aanbiedt en lijken baat te hebben bij het gestructureerd sporten.

Contactgegevens project Jeugd, Zorg en Sport

Sabina Super
Gezondheid en Maatschappij – Wageningen University
E-mail: sabina.super@wur.nl
Telefoon: 0317-480075
Mobiel: 06-14323914